

Uttalelse fra Faggruppe for plantehelse, plantevernmidler og rester av plantevernmidler i Vitenskapskomiteen for mattrygghet

5. juli 2005

Vurdering av forskningsresultater og metoder i STAMIs studie av norske landbruksfamilier og bruk av plantevernmidlet mankozeb (Nordby et al., 2005)

SAMMENDRAG

Forskere ved Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) har utført en studie av norske landbruksfamilier, og mener at det er sammenheng mellom misdannelser i nevrالرrøret og eksponering for plantevernmidlet mankozeb som brukes ved potetproduksjon (Nordby et al. 2005). Mattilsynet har bedt Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) foreta en vurdering av metoden som er benyttet i studien og resultatene som har fremkommet. Mankozeb er et virksomt stoff som i Norge inngår i følgende produkter, enten alene eller i blanding: Acrobat WG, Dithane Newtec, Electis, Sereno og Tattoo. Disse produktene er godkjent kun for bruk mot tørråte i potet, med unntak av preparatet Electis som også kan brukes mot tørrfleksyke i potet. Vurderingen av studien ble behandlet og vedtatt av Faggruppe for plantehelse, plantevernmidler og rester av plantevernmidler (Faggruppe 2) på et møte 14. juni 2005. I tillegg til faggruppens medlemmer deltok fem *ad hoc*-eksperter i gjennomgangen. Det er VKM Faggruppe 2 sin oppfatning at det bør gjøres en full risikovurdering av mankozeb i inneværende år. Faggruppen finner det også nødvendig at uavhengige epidemiologer foretar en vurdering av kvalitet og utsagnskraft av studien til Nordby et al. 2005. VKM vil sørge for at den uavhengige epidemiologiske gjennomgangen blir utført som en del av risikovurderingen.

BAKGRUNN

Forskere ved STAMI har utført en studie av norske landbruksfamilier, og mener på grunnlag av denne at det kan være en sammenheng mellom medfødte misdannelser i nevrالرrøret hos barn og mors/fars eksponering/arbeidstimer for plantevernmidlet mankozeb som brukes ved potetproduksjon (Nordby et al. 2005). Mattilsynet har ikke iverksatt umiddelbare tiltak i forhold til bruken av mankozeb, men mener det er behov for en vurdering av forskningsresultatene. Mattilsynet har derfor bedt VKM foreta en vurdering av metoden som er benyttet i studien. Oppdraget ble mottatt 25. mai 2005. Med grunnlag i VKMs uttalelse vil Mattilsynet vurdere om det er behov for eventuelt å framskynde revurderingen av mankozeb-preparatene, inkludert en fullstendig risikovurdering. Ordinær revurdering skal foretas i 2008. Studien av Nordby et al. (2005) ble fremlagt og foreløpig vurdert av Faggruppe 2 på et møte 14. juni 2005. I tillegg til faggruppens medlemmer deltok fem *ad hoc*-eksperter i gjennomgangen.

OPPDRAK FRA MATTILSYNET

VKM er bedt om å foreta en vurdering av metoden som er benyttet og resultatene som er fremkommet i en studie av norske landbruksfamilier og indikatorer for bruk av mankozeb (Nordby et al. 2005), spesielt med hensyn til om det er en øket risiko for bønder som dyrker poteter å få barn med misdannelser, og om det eventuelt kan være en sammenheng mellom dette og bruken av mankozeb. Mankozeb er et virksomt stoff som i Norge inngår i følgende produkter, enten alene eller i blanding: Acrobat WG, Dithane Newtec, Electis, Sereno og Tattoo. Disse produktene er godkjent kun for bruk mot tørråte i potet, med unntak av preparatet Electis som også kan brukes mot tørrflekksyke i potet.

VURDERING

Faggruppe 2 finner studien av norske landbruksfamilier og bruk av mankozeb (Nordby et al. 2005) interessant. Ved bruk av eksponeringsindikatorer for mankozeb-eksponering (potetdyrking og fars arbeid i mer enn 500 timer/år) fant Nordby et al. (2005) en risikoøkning på 60 prosent for nevrالرørdefekter hos avkommet. Dette funnet kan være av spesiell betydning all den stund mankozeb-preparater og dets nedbrytningsprodukt ETU er merket med risikosegninger for fosterskade. Etter en gjennomgang av studien er faggruppens synspunkt at det bør gjøres en full risikovurdering av mankozeb i inneværende år. Samtidig er det nødvendig at uavhengige epidemiologer foretar en vurdering av kvalitet og utsagnskraft av studien til Nordby et al. (2005). VKM vil sørge for at den uavhengige epidemiologiske gjennomgangen blir utført som en del av risikovurderingen. Faggruppe 2 mener det vil være viktig å vurdere resultatene fra den epidemiologiske studien sammen med øvrig dokumentasjon om mankozeps helseskadelige potensiale, for å bedømme om hvorvidt det foreligger en uakseptabel risiko ved bruk av midlet mot tørråte på potet. Dette vil gi VKM grunnlag til å svare på spørsmålene Mattilsynet har stilt VKM. Faggruppe 2 er av den oppfatning at det blir nødvendig i denne sammenheng også å gjøre en risikovurdering av mankozeb med hensyn på miljø slik at den oppdaterte risikovurderingen blir fullstendig.

KONKLUSJON

Det er VKM Faggruppe 2 sin oppfatning at det bør gjøres en full risikovurdering av mankozeb i inneværende år.

VKM Faggruppe 2 finner det også nødvendig at uavhengige epidemiologer foretar en vurdering av kvalitet og utsagnskraft av studien til Nordby et al. (2005). VKM vil sørge for at den uavhengige epidemiologiske gjennomgangen blir utført som en del av risikovurderingen.

VURDERT AV

Faggruppe for plantehelse, plantevernmidler og rester av plantevernmidler:

Erik Dybing (leder), Ole Martin Eklo, Hans Ragnar Gislerød, Trond Hofsvang, Edel Holene, Torsten Källqvist, Janneche Utne Skåre, Leif Sundheim, Anne Marte Tronsmo.

Koordinator fra sekretariatet: Elin Thingnæs.

TAKK TIL

Ad hoc-ekspertene forsker Hege Stubberud, seksjonsleder Jan Lyche, seniorforsker Edgar Rivedal og seniorforsker Steinar Øvrebø takkes for deres bidrag til VKMs faglige vurdering av studien av norske landbruksfamilier og bruk av mankozeb (Nordby et al. 2005)

REFERANSER

Mattilsynets notat ”Undersøkelse om mankozeb og fosterskader i norske landbruksfamilier”.

Mattilsynets notat ”Godkjenning og bruksområder til mankozeb – historikk”.

Editorial. *Scand J Work Environ Health* 2005;31(2):85–88.

Nordby KC, Andersen A, Irgens LM, Kristensen P. *Scand J Work Environ Health* 2005;31(2):89–96.

Kristensen P, Irgens LM, Andersen A, Bye AS and Sundheim L. *Epidemiology* 1997; Vol 8 No 5, 537-544.